

<https://helda.helsinki.fi>

Pelastetaan homot! : Kansalaisaktivismi, homoseksuaalisuus ja turvapaikanhaku Suomessa

Järviö, Nina

2015

Järviö , N 2015 , ' Pelastetaan homot! Kansalaisaktivismi, homoseksuaalisuus ja turvapaikanhaku Suomessa ' , Sukupuolentutkimus , Vuosikerta. 28 , Nro 4 , Sivut 7-18 .

<http://hdl.handle.net/10138/298963>

---

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Pelastetaan homot!

KANSALAISAKTIVISMI, HOMOSEKSUAALISUUS JA TURVAPAIKANHAKU SUOMESSA

Nina Järviö

Artikkeli analysoi turvapaikanhakuun liittyvää kansalaisvaikuttamista. Tarkastelun kohteena on kaksi tapausta, joissa hakijat ovat anoneet turvapaikkaa vedoten seksuaaliseen suuntautumiseensa ja lähtömaansa syrjiviin ja henkeä uhkaaviin käytäntöihin homoseksuaaleja ihmisiä kohtaan. Artikkelissa tarkastellaan gambialaisen ja zimbabwelaisen turvapaikanhakijan puolesta kirjoitettuja tiedotteita sekä mielenosoituksissa ja tiedotustilaisuuksia pidettyjä puheenvuoroja. Tutkimuksessa kysytään, miten turvapaikanhakijoita on pyritty auttamaan ja minkälaisena homoseksuaalisuus näyttäytyy kansalaisaktivistien lausunnoissa. Lisäksi analyysi tekee näkyväksi niitä tapoja, joilla Afrikan ja Suomen välisiä eronteon diskursseja ylläpidetään kansalaistoimijoiden tukiessa yksittäisiä turvapaikanhakijoita.

AVAINSANAT: HOMOSEKSUAALISUUS, HOMONATIONALISMI, TURVAPAikka, AFRIKKA, SUOMI

Tulin Suomeen hyvän hallinnon ja rauhanomaisen ilmapiirin takia. Näiden vuoksi tulin Suomeen. Sinun ei tarvitse olla inhottu yhteiskunnassa vain koska olet homoseksuaali. – – Mekin olemme ihmisiä. Meilläkin on tunteet. (Jawara 2010, 13, käännös kirjoittajan.)

Vuosien 2007–2010 välillä seksuaali- tai sukupuolivähemmistöjen kokeman vainon vuoksi turvapaikkaa Suomesta haki ainakin 35 henkilöä (Jansen & Spijkerboer 2011). Yllä oleva lainaus on yhden turvapaikanhakijan lausunto siitä, miksi hän saapui Suomeen.

Tässä artikkelissa tarkastelen turvapaikanhakuun liittyvää kansalaisvaikuttamista. Tutkin sitä,

minkälaisia strategioita kansalaistoimijoiden antamissa lausunnoissa hyödynnetään, minkälaista seksuaalisuutta niissä rakennetaan ja mitä rodulistamisen mekanismeja niissä on havaittavissa. Analyysini kohteeksi olen valinnut kaksi turvapaikanhakuun liittyvää tapausta, joissa Suomesta turvapaikkaa hakenneet ovat vedonneet seksuaaliseen suuntautumiseensa ja lähtömaansa syrjiviin ja henkeä uhkaaviin käytäntöihin avoimesti homoseksuaaleja ihmisiä kohtaan. Ensimmäinen liittyy yllä olevan lainauksen antaneeseen gambialaiseen Jawaraan ja toinen zimbabwelaiseen Farai'in.¹

Turvapaikanhakijoista, jotka hakevat Suomeen seksuaali- tai sukupuolivähemmistöjen kokeman

1 Nimet vastaavat aineistossa käytettyjä peitenimiä. Lähtömaat ovat hakijoiden todellisia lähtömaita.

vainon vuoksi, löytyy vähän tutkimustietoa. Sen lisäksi, että artikkelini lisää tietoa turvapaikanhausta, se lisää tietoa niistä keinoista, joilla Suomessa ajetaan seksuaalivähemmistöjen oikeuksia. En ole niinkään kiinnostunut aineistossa esiintyvien väitteiden todenmukaisuudesta vaan siitä, mitä väitteillä tuotetaan ja miten lausunnoissa on pyritty auttamaan turvapaikanhakijoita. Analyysini viitekehysenä toimii homonationalismin käsite, mutta tukeudun myös laajempaan keskusteluun seksuaalisuuden, kansalaisuuden ja rodullistamisen linkittymisestä.

Väitän, että tutkimissani tapauksissa rajanveto suomalaisuuden ja afrikkalaisuuden välillä muotoutuu sen kautta, kuinka seksuaalivähemmistöjä aineiston mukaan eri alueilla kohdellaan. Erottelujen teko Suomen ja Afrikan välillä voi johtaa erontekojen vahvistumiseen tai eriarvoistaviin käytäntöihin (Keskinen ym. 2009, 10), minkä vuoksi on tärkeä tietää, millä tavalla turvapaikanhakijoista puhutaan. Homonationalismin käsite auttaa ymmärtämään sitä, miten seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen (LHBT) hyväksyminen osaksi kansalaisuutta normittaa käsitystä homoseksuaalisuudesta ja kuinka LHBT-oikeuksien ajaminen voi myös tukea nationalistisia diskursseja. Aluksi esittelen aineistoni, tutkimusmenetelmäni ja teoreettisen viitekehyseni. Tämän jälkeen kuvailen turvapaikanhakua, mistä siirryn lausuntojen analyysiin ja lopuksi loppupohdintoihin.

TAPAUSTUTKIMUKSEN ESITTELY, TUTKIJA-POSITIO JA FEMINISTINEN LÄHILUKU

Jawara on ensimmäinen seksuaalisen suuntautumisen perusteella turvapaikkaa hakenut afrikkalainen, jonka kohdalla on Suomessa käyty näkyvää tukikampanjointia. Hän saapui Gambiasta Suomeen vuonna 2009. Gambiassa oli tuolloin mahdollista tuomita jopa 14 vuoden vankeusrangaistukseen homoseksuaalisesta kanssakäymisestä. Ensimmäisessä turvapaikka-anomuksessaan Jawara ei kertonut homoseksuaalisuudestaan, eikä hänelle myönnet-

ty turvapaikkaa. Toisessa hakemuksessaan, vuonna 2010, Jawara toi esiin seksuaalisen suuntautumisen ja kertoi pelkäävänsä vainon kohteeksi joutumista kotimaassaan seksuaalisuutensa vuoksi. Tästä huolimatta maahanmuuttoviranomaiset antoivat hänelle jälleen kielteisen päätöksen, jolloin Jawara nousivat tukemaan useat ihmisoikeusjärjestöt ja -toimijat, kuten Seta ry, Vapaa liikkuvuus -verkosto ja Amnesty Internationalin Suomen osaston HLBTI-ryhmä² sekä tieteelliset seurat Suomen Queer-tutkimuksen Seura ry (SQS) ja Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys.

Farai taas saapui Zimbabwesta Suomeen opiskelemaan vuonna 2002. Kaksi vuotta myöhemmin hän haki ensimmäisen kerran turvapaikkaa, mutta sai kielteisen päätöksen. Toisin kuin Jawara, Farai haki alusta lähtien turvapaikkaa homoseksuaalisuutensa kohdistuvan vainon perusteella. Saatuaan ensimmäisen kielteisen päätöksen, Farai eli useita vuosia poliisia paossa välttämällä karkotuksen. Vuonna 2010 hän haki toistamiseen turvapaikkaa, mutta sitä ei edelleenkään myönnetty. Tässä vaiheessa Faraita lähtivät tukemaan monet kansalaistoimijat, jotka olivat olleet aktiivisia jo Jawaran tapauksen aikana.

Artikkelin aineistona on Jawaran ja Farain turvapaikka-anomusten hyväksymisen puolesta kirjoitettuja kannanottoja, tiedotteita ja adressi vuosilta 2010 ja 2011. Lisäksi olen litteroinut noin 1,5 tunnin verran puheita, joita on pidetty Farain ja Jawaran hyväksi järjestetyissä mielenosoituksissa ja tiedotustilaisuuksissa. Tutkin aineistoa kokonaisuutena siitä huolimatta, että kampanjointiin osallistuneita tahoja on useita ja toimijoiden lähtökohdat esimerkiksi resurssien ja poliittisten painopisteiden osalta vaihtelevat. Kunkin eri toimijan julkilausumat vaikuttavat siihen kokonaiskuvaan, joka aineistossa rakentuu.

Paikannan itseni sekä ulkopuoliseksi että osaksi niitä liikkeitä, joita tutkin. Olen ollut jäsen kahdessa tutkimukseni kohteena olevassa järjestössä: Amnesty Internationalissa ja SQS:ssa. Artikkelin kirjoittamishetkellä olen jäsenjärjestön kautta jäsen

---

2 Amnesty International ei ottanut kantaa nimenomaan Jawaran tai Farain tapauksiin vaan yleisesti heidän lähtöalueidensa tilanteisiin.

Setassa, vaikken osallistu aktiivisesti toimintaan. En myöskään osallistunut Jawaraan ja Farai'in liittyviin kampanjoihin. Kiinnostukseni aihetta kohtaan heräsi keväällä 2014 etsiessäni materiaalia seksuaalivähemmistöistä tehtyä vaikuttamistyötä tarkastelemaan väitöskirjaani. Tällöin kiinnitin huomiota siihen, kuinka vähän Suomessa on tutkittu seksuaalivähemmistöjä turvapaikanhaun ja turvapaikapolitiikan yhteydessä.

Tutkimukseni menetelmänä toimii feministinen lähiluku. Lähiluvulla tarkoitan laadullista tekstitutkimusmenetelmää, jossa tutkija lukee tekstin erityisellä tarkkuudella, keskittyen yksityiskohtiin ja huomaten sen nyansseja, sanavalintoja ja konnotaatioita. Lähilukiessaan tekstiä tutkija tulkitsee ja analysoi tekstin merkityksiä. (Johnson 2004; Tieteen termipankki 2015.) Otan myös luennassani huomioon sen, mitä tekstissä ei sanota ja pohdin hiljaisuuksien merkityksiä osana sitä kuvaa, joka aineistostani rakentuu (Tuori 2014, 73–75).

Tiedon tuottamisen ja tietämisen ymmärrän ”aikaan, paikkaan ja henkilöön sidottuna, kontekstuaalisena ja materiaalisena” (Liljeström 2004, 11). Kontekstin lisäksi on muistettava, että tutkijapositioni sekä asettamani kysymykset ja teoreettinen viitekehys vaikuttavat siihen, mitä tekstistä erityisesti noston esiin (Lukic & Sanches Espinosa 2011, 108). Lähestyessäni aineistoa seksuaalisuuden, kansalaisuuden ja rodullistamisen teoretisoinnin kautta, huomaan siitä todennäköisesti eri asioita kuin jos tutkisin esimerkiksi maskuliinisuuden rakentumista. Samalla lukeminen myös mahdollistaa tekstin sanoman kyseenalaistamisen, tekstin outouttamisen ja vastakarvaan lukemisen (Moring 2013, 22).

TURVAPAIKANHAKU JA SEKSUAALIVÄHEMMISTÖT

Turvapaikkaa voi hakea kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa ulkopuolella oleskeleva henkilö, mikäli hänellä on perustellusti syytä pelätä joutuvansa vainon kohteeksi. Syytä vainolle voi Suomen ulkomaalaislain mukaan olla alkuperä, uskonto, kansallisuus, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuuluminen tai poliittinen mielipide (Ulkomaalaislaki 87 §).

Maahanmuuttovirasto ei tilastoi turvapaikanhakuperusteita, joten saatavilla ei ole varmoja lukuja siitä, moniko hakee vuosittain turvapaikkaa Suomesta seksuaali- tai sukupuolivähemmistöjen kokeman vainon vuoksi. Vuonna 2011 julkaistun Euroopan laajuisen Homofobiaa paossa -raportin mukaan arvion mukaan Euroopan unioniin pyrkii kuitenkin jopa 10 000 LHBTI-hakijaa yli 100 maasta joka vuosi (Jansen & Spijkerboer 2011, 16).

Turvapaikanhakijoiden tueksi on syntynyt kansalaisaktivismia. Kansalaisaktivismi on osa kansalaisyhteiskuntaa, jonka toimintaa määrittävät esimerkiksi vapaaehtoisuus, voittoa tavoittelemattomuus, yleishyödyllisyys sekä Jawaran ja Farain tapauksessa aatteellisuus (Pyykkönen & Martikainen 2013, 281). Artikkeleihin valitut tahot ovat ei-valtiollisia yhteisöjä ja verkostoja, jotka pyrkivät auttamaan yhteiskunnan muita jäseniä. Auttamiseen liittyy kuitenkin valta-asetelmia ja kysymys siitä, kuka auttaa ketä ja keiden ehdoilla (Repo & Yrjölä 2011).

SEKSUAALISUUDEN, KANSALAISSUUDEN JA RODULLISTAMISEN RISTEYMÄSSÄ

Sekä queer-teoreetikot että postkoloniaalin feminismin tutkijat ovat useissa yhteyksissä tarkastelleet kansallisvaltioiden, niiden rajojen ja seksuaalisuuden linkittymistä. Näissä tutkimuksissa on pohdittu mutta myös kritisoitu seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia ajavien aktivistien vaikuttamiskeinoja ja tavoitteita (esim. Ahmed 2011; Duggan 2003). Kansalaisuutta ja eroja käsittelevässä suomalaisessa tutkimuksessa yllirajaisten suhteiden uskotaan haastavan aiempia kansalaisuuskeskusteluja (Keskinen & Vuori 2012, 9). Kansalaisuuden ja seksuaalisuuden tutkimuksessa Diane Richardson (2005) puolestaan kirjoittaa kansalaisuuden olevan lähtökohtaisesti heteronormatiivista. Brenda Cossman (2007) tarkentaa seksuaalisuuden ja kansalaisuuden linkittymisessä olevan kuitenkin enemmän kyse hyväksi ja huonoksi arvioidusta seksuaalisesta kansalaisuudesta kuin homo- ja heteroseksuaalisuudesta.

Seksuaalisuutta, kansalaisuutta, valtioiden rajoja ja hyviä tai huonoja subjekteja on homonationalismin tutkimuksissaan käsitellyt myös Jasbir Puar.

Puar (2007) on kehitellyt teoriaa kulttuurisesta islamofobiasta ja rasismista, jolla oikeutetaan imperiaalistisia asenteita ja toimia. Suvaitsevaisuudesta ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksista on tullut ase, jota käytetään esimerkiksi Yhdysvaltain terrorismin vastaisessa taistelussa (Puar 2013, 337). Liberaali, valkoinen, seksuaalisoitu kansalainen, joka tietyin edellytyksin voi olla myös homoseksuaali subjektiksi, nähdään erityisenä ja poikkeuksellisenä (*exceptional*). Erityisyys asettuu mittariksi, jota vasten voidaan arvioida ja arvostella muita kulttuurereja tai muiden maiden kansalaisia, päättää ketkä pääsevät valtion rajojen sisäpuolelle tai ketkä jäävät ulos ja joissain tapauksissa perustella sota-toimenpiteitä muita vastaan. (Jenicek ym. 2009; Puar 2007, 3–7.)

Homonationalismi on tapa ymmärtää modernin valtion ja sen rakenteiden muodostumista. Se on yhteenkietouma historiallisia ja geopolittisia voimia, uusliberaaleja intressejä, valtion biopolittisia keinoja kontrolloida väestöä sekä vapauden, vapautuksen ja oikeuksien diskursseja (Puar 2013, 337). Lisa Dugganin homonormatiivisuuden käsitettä hyödyntäen Puar kuvaa tilannetta, jossa osa homoseksuaaleista subjekteista on päässyt legitimiin kansalaisuuden piiriin esimerkiksi saavuttamalla juridisia tai sosiaalisia oikeuksia (Puar 2007, 2; 2013, 337). Nämä oikeudet normittavat käsityksiä homoseksuaalisuudesta, mutta samalla niiden avulla voidaan vahvistaa nationalistisia käsityksiä valtion tai yhteisön edelläkävijyydestä suhteessa muihin. Esimerkiksi kanadalaisia turvapaikanhakukäytäntöjä tutkinut David Murray väittää maan ottaneen homoidentiteetin osaksi hyväksyttyä kansalaisuutta. Seksuaalisuuden monimuotoisuudesta on tullut osa käsitystä sivistyneestä kanadalaisesta yhteiskunnasta, vastakohtana sivistymättömien yhteisöjen tai yhteiskuntien homovainolle. (Murray 2014, 22.)

Keskeistä artikkelilleni on käsitys siitä, kuinka seksuaalisuuden, ”rodun”, etnisyyden ja kansalaisuuden risteyksessä rakennetaan rajoja liberaalien meidän ja vaarallisten muiden välille ja kuinka seksuaalivähemmistöjen oikeuksista on tullut ase tässä eronteon diskurssissa. Suomessa turvapaikka- ja maahanmuuttokeskustelulla on kuitenkin erilainen perinne kuin Yhdysvalloissa, josta homonatio-

nalismen teoretisointi on lähtöisin. Samoin muulla syrjinnällä, kuten ihonväriin perustuvalla rasismilla, on erilaiset lähtökohdat, mikä johtuu osittain Yhdysvaltain orjuuden historiasta ja toisaalta eurooppalaisesta kolonialistisesta menneisyydestä, jonka vaikutukset näkyvät Suomessa (Keskinen ym. 2009, 18). Kun tutkin seksuaalivähemmistöihin ja turvapaikanhakuun liittyvää kansalaisvaikuttamista Suomessa, on minun otettava huomioon suomalaiset käsitykset muun muassa kansalaisuudesta, rodullistamisesta ja seksuaalisuudesta. Suomen maahanmuuttokeskusteluja ei myöskään voida erottaa laajemmasta eurooppalaisesta kontekstista. 2010-luvulla tämä on tarkoittanut erityisesti maahanmuuttoa vastustavien tai jopa rasististen mielipiteiden yhä vahvempaa näkymistä politiikan kentällä (Keskinen 2011). Suomalaisten keskustelujen voidaan siis olettaa olevan erityinen yhteenkietouma eurooppalaista ja suomalaista nationalismia ja rasismia mutta myös asenteita seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan.

HOMOSEKSSUAALISUUDEN STRATEGINEN ESSENTIALISOINTI

Saadakseen turvapaikan sen perusteella, että häntä uhkaa vaino kotimaassaan homoseksuaalisuuden vuoksi, pitää hakijan vakuuttaa paikalliset maahanmuuttoviranomaiset kuulumisestaan tähän sosiaaliseen ryhmään. Pamela Hellerin (2009) mukaan turvapaikanhakija, joka on joutunut pelkäämään väkivaltaa, vainoa tai syrjintää seksuaalisuutensa vuoksi, on oppinut salaamaan tai peittämään (*cover*) mahdollisia tekijöitä, jotka voisivat paljastaa – tai saada muut kuvittelemaan – hänen kuuluvan seksuaaliseen vähemmistöön. Hakiessaan turvapaikkaa henkilö joutuu päinvastaiseen tilanteeseen, jossa hänen pitää paljastaa (*reverse-covering*) seksuaalisuutensa liittyviä tekijöitä. (Heller 2009, 294–306.) Turvapaikanhakijan joutuessa todistamaan seksuaalisuuttaan valtiolle, jonka tehtävänä on toimia portinvartijana, hän osallistuu narratiivien rakentamiseen seksuaalisesta identiteetistä ja kokemuksista. Narratiivit noudattavat usein hegemonisia tai normatiivisia käsityksiä (homo)seksuaalisuudesta, sillä jos hakija ei täytä niitä oletuksia, joita maahanmuuttoviranomaisilla on homoseksu-

aalisen identiteetin ilmenemisestä, voi tämä vaikuttaa kielteisesti päätökseen turvapaikasta. (Murray 2014, 22.)

Paljastustilanteessa turvapaikanhakijan tulisi Hellerin mukaan vakuuttaa maan viranomaiset homoseksuaalisuudestaan (Heller 2009, 297). Sekä Faraita että Jawaraa käsittelevässä aineistossa hakijoita puolustavat aktivistit kuitenkin pyrkivät välttämään tällaista paljastusta. Tukeutumalla kansainvälisten tahojen, kuten Yhdistyneiden kansakuntien, ohjeistuksiin aktivistit painottavat, että ”hakijoiden ei tarvitse dokumentoida – homouttaan todisteilla” (Vapaa liikkuvuus, F1). Farain puolesta järjestetyssä tiedotustilaisuudessa vaaditaan itsemääräämisoikeutta. Tämä tarkoittaa, että maahanmuuttoviranomaisille tulisi riittää se, että henkilö itse määrittää itsensä homoseksuaaliksi, kuten alla olevasta Setan lausunnosta on luettavissa:

[E]i kukaan ota ehdoin tahdoin sitä riskiä, että täällä turvapaikan perusteena, ikään kuin tulee ulos homona, jollei se pidä paikkansa ja jollei se ole olennainen, keskeinen osa ihmisen identiteettiä ja koko hänen elämänsä. Eli myöskin siinä mielessä tämä periaate siitä, että ihminen itse on se, joka kertoo, joka on se ainoa, joka voi tietää ja kertoa siitä seksuaalisesta suuntautumisestaan. (Seta, F1.)

Farain tapauksessa homoseksuaalisuus kietoutuu itsemäärittelyn kautta keskeiseksi osaksi identiteettiä ja koko homoseksuaalisen henkilön elämää. Seksuaalisuuden näkeminen tällä tavalla tukee valitsevaa eurooppalaista ja suomalaista käsitystä seksuaalisesta subjektista. Lainauksessa kuitenkin oletetaan, että määrittely soveltuisi laajemmin kaikkiin seksuaalivähemmistöihin kuuluviin henkilöihin riippumatta siitä, mistä he tulevat. (Tamale 2011, 20; vrt. Mühleisen ym. 2012.)

Vaikka aktivistit välttelevät homoseksuaalisuuden määrittelemistä, he myös hyödyntävät olemassa olevia käsityksiä tilanteissa, joissa se kenties vaikuttaa strategisesti järkevältä. Vaikka homoseksuaalisuuden paljastamisen vaatimus kyseenalaistetaan, joutuvat aktivistit tästä huolimatta tukeutumaan vallitseviin diskursseihin tullakseen

ymmärretyksi ja voidakseen vaikuttaa maahanmuuttoviranomaisten toimintaan. Tämän tyyppinen strateginen essentialismi (Spivak 1988) mahdollistaa aktivisteille sekä poststrukturalistisen ja queer-ajattelussa esiintyvän olemuksellisuuden kritiikin että yhtenäisyyden korostamisen tilanteissa, joissa siitä katsotaan olevan etua.

Jawaran kohdalla homoseksuaalisuus määrittyy hänen miesystävänsä kautta. Jawaran tueksi kirjoitetussa adressissa todetaan, että ”Jawaran kumppani suorittaa parhaillaan pitkää vankeusrangaistusta seksuaalisen suuntautumisensa vuoksi” (Adressit.fi 2010). Kumppani mainitaan useaan otteeseen myös Jawaran puolesta järjestetyssä mielenosoituksessa:

Hän [Jawara] tuli ulos kaapista vuonna 2008 ja alkoi elää kumppaninsa kanssa avoimesti homoseksuaalista elämää pariskuntana. Ja he muuttivat yhteen, jonka jälkeen nämä isot ongelmat alkoivat. (Vapaa liikkuvuus, J2.)

Jawaran parisuhteen esiin nostaminen toimii todisteena hänen seksuaalisesta suuntautumisestaan, mutta se myös mahdollistaa hänen rinnastamisensa suomalaisiin homoseksuaaleihin. Parisuhde on suomalaisessa kontekstissa ymmärrettävä tapa hahmottaa homoseksuaalisuutta. 2000-luvulla keskustelu homoseksuaalisuudesta on monella tapaa kietoutunut nimenomaan samaa sukupuolta oleviin pareihin tai parisuhteisiin, kuten naisparien hedelmöityshoitoihin, parisuhteen rekisteröintiin ja viimeisimpänä tasa-arvoiseen avioliittoon (Juvonen 2015, 79–100).

Samalla kun käy ilmi aktivistien tukeutuminen tiettyihin homoseksuaalisuutta koskeviin oletuksiin tai stereotyyppeihin, voidaan havaita hiljaisuuksia esimerkiksi ihonvärin ja uskonnon osalta. Uskonto mainitaan aineiston lausunnoissa kerran, ihonväriä ei kertaakaan. Homonationalismissa homoseksuaalisuuden siirtyminen osaksi hyväksyttyä kansalaisuutta edellyttää, että seksuaalisuus on yhä tiukasti normitettua. Seksuaalisuutta ei voi toteuttaa miten vain muttei myöskään kuka tahansa. Puarin mukaan hyväksytty homosubjekti onkin pääasiassa valkoinen ja sekulaari. (Puar 2007, 2, 32.) Rodullistetut ja etnisiksi määritellyt kehot eivät yleen-

sä ole osa hegemonista homoseksuaalista kuvastoa.³ On mahdollista, että lausuntojen lukija tai kuulija yhdistää hakijoiden afrikkalaisuuden automaattisesti esimerkiksi tummaan ihonväriin, mutta kansalaisaktivistit eivät vahvista tätä oletusta kannanotoissaan.

Hiljaisuuksien syitä on erittäin vaikea tutkia, mutta niitä voidaan analysoida laajemman seksuaalisuutta ja rodullistamista käsittelevän tutkimuksen avulla (Tuori 2014, 74). Hiljaisuuksissa voi olla kyse sattumista, mutta aktivistien hiljaisuudet uskonnosta ja Jawaran ja Farain tummista ihonväreistä myös noudattavat ja jättävät kyseenalaistamatta yllä mainittuja käsityksiä hyväksytyin homosubjektin valkoisuudesta ja sekulaariudesta. Hiljaisuuksien ymmärtämiseksi on lisäksi huomioitava keskustelun suomalainen konteksti. Valkoisista suomalaisista poikkeavia ihmisryhmiä on jo kauan pidetty mahdollisena kansallisena uhkana. Tämä vaara on kietoutunut henkilöiden ihonvärin lisäksi sukupuoleen: valkoisia naisia on haluttu suojella Suomeen tulevien tummaihoisten miesten oletetulta yliseksuaalisuudelta (Keskinen 2011).

Jawaran ja Farain tapausten aikana rasismiin liittyvät keskustelut olivat niin Suomessa kuin monissa muissa Euroopan maissa ajankohtaisia. Näissä keskusteluissa (tummat) maahanmuuttajat yleensä ja muslimit erityisesti nähdään turvallisuuspoliittisena uhkana (Keskinen 2013). Jawaran ja Farain ihonvärien eksplisiittinen esiin tuominen asettaisi aktivisteille kaksi lisähaastetta. Ensinnäkin se palauttaisi mieliin uhkakuvan vaarallisesta maahanmuuttajasta. Jawaran ja Farain vaarattomuutta olisi mahdollista vakuuttaa osoittamalla, etteivät he homoseksuaalisuutensa vuoksi ole seksuaalisesti kiinnostuneita (suomalaisista) naisista. Samanaikaisesti hakijoiden tummat ihonvärit kuitenkin tuovat esiin epänormatiivisen eli ei-valkoisen homoseksuaalisuuden. Hellerin kuvaama homoseksuaalisuuden paljastaminen olisi normista poikkeamisen vuoksi hankalampaa ja vaatisi aktivisteilta enemmän vakuuttelua. Näiden kahden risteävän oletuksen –

tummaihoisen subjektin vaarallisuuden ja homoseksuaalin valkoisuuden – vuoksi hiljaisuus ihonväristä toimii turvapaikanhakijoiden eduksi.

Siinä, missä homonationalismi liittyy valkoisen ihonvärin ja seksuaalivähemmistöt toisiinsa, on uskonto mielletty yhteensopimattomaksi LHBT-oikeuksien kanssa. Erityisesti islam, mutta myös tietyt kristinuskon konservatiiviset suuntaukset, on koettu vastakohtiksi arvoille, joissa seksuaalinen moninaisuus nähdään positiivisena. (Puar 2007, 11–21; vrt. Puar 2014.)

Aineistossa ei käy ilmi, ovatko Jawara tai Farai itse uskonnollisia. Hiljaisuus ylläpitää oletusta maallistuneesta homosubjektista. Zimbabwessa kuitenkin neljä viidesosaa kansasta kuuluu johonkin kristittyyn seurakuntaan⁴ ja gambialaisista jopa 90 prosenttia on muslimeja. Uskonnon käsittely olisi edellyttänyt aktivisteilta huolellisesti punnitun strategian valitsemista. Uskontoa olisi voitu lähestyä vallitsevan sekulaarin normin mukaisesti seksuaalivähemmistöjä sortavana ilmiönä. Erityisesti Gambian kohdalla tämä olisi kuitenkin tukenut diskursseja islamin ongelmallisuudesta suhteessa niin sanottuihin suvaitseviin arvoihin. Vaihtoehtoisesti uskontoa olisi voitu kuvata neutraalisti tai positiivisesti, mikä olisi tarkoittanut LHBT-oikeuksien ja uskonnon yhteensopimattomuuden olettamusten rikkomista. Kuten Jawaran ja Farain ihonvärin epänormatiivisuuden kohdalla, tämä olisi edellyttänyt runsaasti perusteluja homoseksuaalisuuteen liittyvien stereotyyppien vastustamisen vuoksi. Hiljaisuuden turvin aktivistit välttivät tilanteen, jossa joutuvat valitsemaan olemassa olevan uskonto-diskurssin tukemisen ja kyseenalaistamisen välillä.

VAARALLINEN OIKOPOLKU: SUOMI TURVALLINEN EDELLÄKÄVIJÄ, AFRIKKA VAARALLISEN JÄLKIJÄTTÖINEN

Homoseksuaalisen subjektin määrittelyä selkeämmin järjestöt ja verkostot keskittyvät aineistossa kuvaamaan seksuaalivähemmistöjen tilannetta turva-

3 Toisaalta rodullistettuja ei-valkoisia subjekteja Puarin mukaan myös tarvitaan osoittamaan LHBT-yhteisön suvaitsevaisuutta ja monimuotoisuutta (Puar 2007, 28).

4 Sis. synkretistiset uskonnot.

paikanhakijoiden lähtöalueilla ja perustelemaan, miksi Suomen on pelastettava Jawara ja Farai. Homonationalismia ja turvapaikanhakijoita käsittelevässä artikkelissaan Jenicek, Wong ja Lee (2009) käyttävät Alice Millerin vaarallisen oikopolun käsitettä (*dangerous shortcut*) hahmottamaan niitä tapoja, joilla sanomalehdissä puolustetaan turvapaikanhakijoita. Vaarallinen oikopolku on taktiikka, joka voi toimia yhden turvapaikanhakijan hyväksi. Samalla kuitenkin tahtomatta rakentuu essentialistinen kuva esimerkiksi ”rodusta”/etnisyydestä, uskonnosta, seksuaalisuudesta tai sukupuolesta. (Jenicek ym. 2009, 637.)

Jawaran ja Farain tapauksia yhdistää se, että molemmat tulevat Suomeen afrikkalaisesta maasta. Aineistossa Gambiasta ja Zimbabwesta käsitellään erikseen, mutta ne myös liitetään osaksi Afrikkaa, joka puolestaan kuvataan yhtenäisenä: ”Niinku suurin osa Afrikkaa, niin myös Zimbabwe on erittäin vaarallinen paikka homoille ja lesboille” (Amnesty, F1).

Lainauksen mukaan suurin osa Afrikkaa on vaarallinen seksuaalivähemmistöille. Negatiivinen kuva Afrikasta vahvistuu, kun aineistossa todetaan, ettei esimerkiksi Gambian naapurivaltioista saa suojaa, sillä ”on tullut palautetta, että siellä ihmisten asiat eivät olisi kovin paljon paremmin” (Vapaa liikkuvuus verkosto, J1). Samaan aikaan Afrikka rinnastetaan keskusteluun siitä, mitä Eurooppa ja sen myötä Suomi ovat:

1800-luvulla vallinnut eurooppalainen homofobia vietiin kolonialismin myötä Euroopasta silloisiin siirtomaihin. Afrikassa samaa homofobiaa ylläpidetään edelleen sekä valtioiden lainsäädännön että uskonnollisten yhteisöjen toimesta. (SQS, J3.)

Yllä oleva lainaus on aineiston ainoa, jossa uskonto nostetaan osaksi seksuaalivähemmistöjä syrjiviä rakenteita. Aktivistit murtavat ajatuksen siitä, että seksuaalivähemmistöjen syrjinnässä on kyse jostakin sisäsyntyisesti afrikkalaisesta piirteestä, sillä lainauksessa Afrikan homofobia näyttäytyy eurooppalaisena vientituotteena. Vaikka Euroopan

annetaan ymmärtää olevan syypää Afrikan ongelmiin, ylläpidetään tätä homofobiaa kuitenkin nykyään nimenomaan Afrikassa. Samassa lausunnossa Suomi liitetään osaksi länsimaita⁵, joissa seksuaalivähemmistöjen oikeudet ovat kehittyneet positii-viseen suuntaan:

Sitten taas länsimaissa suhtautuminen homoseksuaalisuuteen on muuttunut 60-luvulta lähtien homoseksuaalien ihmisoikeusjärjestöjen työn tuloksena. – – Suomessa laki rekisteröidystä parisuh-teesta hyväksyttiin ensimmäisten maiden joukos-sa vuonna 2002. Suomella ja muilla Pohjoismailla onkin tällainen tietynlainen edelläkävijöiden maine ja asema, joka siis myös velvoittaa. (Emt.)

Erityisyys on tärkeä osa homonationalismia, sillä olemalla erityinen voidaan Puarin mukaan tuomita se, mistä erottaudutaan (Puar 2007, 3–11). Lainauksen mukaan Suomi on muiden Pohjoismaiden kanssa edelläkävijä eli erityinen, ja tämä asema velvoittaa maata pelastamaan afrikkalaisia turvapaikanhakijoita. Kansalaistoimijat käyttävät erityisyyttä strategianaan auttaessaan hakijoita.

Artikkelissaan homoimperialismista Sara Ahmed (2011, 126) kirjoittaa, kuinka rasismia harjoitetaan osana niin sanottuja vapausdiskursseja. Näissä diskursseissa homofobian kuvataan usein läpileikkaavan tai määrittävän muita kulttuureja, kuten islamilaista kulttuuria. Lännessä homofobia sen sijaan on yksilön homofobiaa. Länsimaisen sorron taustalla ei siis ole koko yhteisö tai kulttuuri, vaan syy paikanne-taan tiettyihin yksilöihin tai toimijoihin. Ahmedin kuvaama ilmiö näkyy myös Jawaran ja Farain tapauksissa. Puheissa ja kannanotoissa Afrikka näyttäytyy homoseksuaaleja sortavana yhtenäisalueena. Tämä kattaa niin valtion johdon, instituutiot kuin perheenjäsenetkin:

Useimmissa Afrikan maissa homot ja lesbot ja transihmiset kohtaavat aktiivista vainoa viranomaisten taholta ja vielä enemmän vainoa sitten yhteiskunnan kansalaisten taholta. Ihan tunte-

5 Käsitteenä länsimaalaisuus/länsimaat on ongelmallinen, sillä se viittaa kuvitteelliseen yhteisöön, eikä niinkään tiettyyn maantieteelliseen alueeseen tai ihmisryhmään. Aineistossa länsimaita ei määritellä.

mattomien ihmisten, naapureiden, kollegoiden, perheensä taholta kohtaavat vainoa ja syrjintää. (Amnesty, J1.)

Aktivistien strategiaa eli hakijoiden lähtöalueiden kuvaamista korostetun negatiivisesti selittää se, että homoseksuaalisuuden laittomuus ei ole riittävä peruste suomalaisille maahanmuuttoviranomaisille turvapaikan myöntämiseksi Jawaran ja Farain tapauksissa. Viranomaiset pitää lisäksi saada uskomaan, että homoseksuaaleja vainotaan lähtömaassa eikä sinne ole turvallista palata. (Jansen & Spijkerboer 2011, 26; 30.)

Siinä missä Afrikassa tai hakijoiden lähtömaissa homoseksuaaleihin kohdistunutta vainoa löytyy aineiston kirjoittajien mukaan kaikkialta, Suomen ongelmat paikantuvat tiettyihin yhteiskunnan osiin ja erityisesti turvapaikanhakua käsitteleviin viranomaisiin ja Maahanmuuttovirastoon:

Maahanmuuttovirasto ei nauti minkäänlaista luottamusta näissä turvapaikka-asioissa ja kansainvälisen suojelun kysymyksessä (Vapaa liikkuvuus, J3).

[Maahanmuutto]viranomaisilla ei ole riittävää ymmärrystä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ihmisten hädänalaisesta asemasta eri maissa (Seta, F1).

Aktivistit pyrkivät toiminnallaan vaikuttamaan nimenomaan maahanmuuttoviranomaisten tekemiin kielteisiin turvapaikkapäätöksiin, joten tahojen kritisointi voidaan ymmärtää osaksi tätä vaikuttamistaktiikkaa. Jälkimmäisestä lainauksesta on kuitenkin luettavissa, että ongelmassa on kyse kohtalaisen lievästä ilmiöstä, kuten riittävän ymmärryksen puutteesta. Lausunnoissa ei esimerkiksi mainita, että Jawara ja Farai voisivat kokea syrjintää Suomessa seksuaalisuutensa vuoksi, mikäli heille myönnettäisiin oleskelupa. Samaan aikaan toisaalla Setan puheenjohtaja kuitenkin kirjoittaa Suomessa tapahtuvista rikoksista, joiden taustalla epäillään olevan LHBT-aiheisia vihamotiiveja (Hannula 2009). Syrjintää ja väkivaltaa siis tapahtuu järjestöjen mukaan myös Suomessa. Viharikosepäilyjen esiin tuominen ei kuitenkaan tukisi Jawaran ja

Farain puolesta valittua strategiaa tai tapausten yhteydessä rakennettua Suomi-kuvaa, joten ne jätetään mainitsematta.

Maahanmuuttoviranomaisia lukuun ottamatta Suomen ongelmat näyttäytyvät pääasiassa menneisyyden virheinä, joita on ratkaistu esimerkiksi dekriminisoimalla homoseksiksi: ”Homoseksuaalisten tekojen kriminalisointi poistui Suomen rikoslaita vuonna 1971. Gambiassa homous on yhä rikos.” (Seta, J3.) Aineistossa kerrotaan myös, että Suomes- ta on paettu ulkomaille, kuten Jawara ja Farai tekevät nyt. Aktivistien mukaan suomalaiset kuitenkin ymmärtävät hävetä menneisyyttään:

[I]han tuossa meidän [Suomen] lähimenneisyydessä meilläkin on ihmisiä rangaistu. Ja senkin jälkeen ne oli pitkän aikaa osa mielisairausluokitusta. Nykyään sentään osaamme hävetä tällaista historiallista erehdystä, jolla lukuisat ihmiset maassamme tuomittiin maanrakoon, osa peräti maanpakoon. (Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys, J3.)

Suomea/Eurooppaa/länsimaalaisuutta sekä Jawaran ja Farain lähtöalueita verrataan toisiinsa läpi aineiston. Tässä vastakkainasettelussa tekstien kirjoittajat ja mielenosoitusten puhujat kuitenkin astuvat vaaralliselle oikopolulle. Siinä, missä Suomessa on tapahtunut muutoksia kohti parempaa, ovat homojen oikeudet Jawaran ja Farain lähtöalueilla aktivistien mukaan huonot yhteiskunnan kaikilla sektoreilla eikä mahdollisuutta positiivisiin muutoksiin mainita lausunnoissa. Afrikka näyttäytyy toivottomana seksuaalivähemmistöjen osalta. Järjestöt ja toimijat tuovat esiin Suomen historiassa esiintyneitä syrjiviä käytäntöjä seksuaalivähemmistöjä kohtaan ja maahanmuuttoviranomaisia kritisoidaan, mutta yhdenvertaisuus ja seksuaalivähemmistöjen oikeudet ovat silti nyky-Suomen erityisyys. Nykytilanteeseen ei kuitenkaan tule tuudittautua, sillä Suomen ongelmat saattavat aktivistien mukaan uusiutua, mikäli turvapaikanhakijoita ei auteta. Aineistossa kysytäänkin retorisesti, joutuuko Suomi ”kohta pyytämään anteeksi sitä, että vähät välitämme ihmisoikeuksista silloin, kun kyse on kehitysmaana pitämämme afrikkalaisvaltion turvattomasta kansalaisesta.” (emt.)

LOPPUPOHDINTAA

Tilanne on aika hankala – Tämähän ei ole yksittäistapaus. Joka kerta kun saamme jonkinlaisen voiton ihmisoikeuksien puolesta, niin se auttaa sitten aina seuraavia ihmisiä myös heidän tulevaisissa ongelmissaan maahanmuuttoviranomaisten kanssa Suomessa. (Vapaa liikkuvuus, J2.)

Olen lähestynyt Jawaran ja Farain puolesta annettuja lausuntoja analysoiden, mitä aineistossa sanotaan homoseksuaalisuudesta ja toisaalta Afrikasta ja Suomesta. Lisäksi olen pohtinut, miten aktivistien valitsemia strategioita voidaan ymmärtää. Ei ole olemassa absoluuttisesti oikeaa tai väärää tapaa ajaa seksuaalivähemmistöjen tai turvapaikanhakijoiden aseman parantamista, koska ratkaisut ovat riippuvaisia kontekstista. Analysoimalla Jawaran ja Farain tapauksia voidaan kuitenkin arvioida, minkälaisia diskursseja tai oletuksia valitut keinot edistävät.

Yllä olevaa kommenttia lainaten, tilanne on hankala. Kuulluksi tuleminen poliittisella kentällä pitää sisällään diskurssien omaksumista tai hylkäämistä (Richardson 2005, 520, 524). Vallitsevat diskurssit ja valta-asetelmat kansalaistoimijoiden ja viranomaisten välillä asettavat ehtoja ilmaisemisen muodoille. Näiden puitteissa aktivistit tekevät strategisia päätöksiä siitä, mitä he sanovat ja kirjoittavat. Aineistossa käsitellään kahta turvapaikanhakijaa, jotka eivät ole yksittäistapauksia. Se, mitä sanotaan, asettuu laajempaan kehykseen siitä, millä tavalla turvapaikanhakua Suomessa käsitellään. Annetut lausunnot luovat pohjaa sille, miten homoseksuaalisuudesta tai Afrikasta ja Suomesta puhutaan tulevaisuudessa.

Konteksti ohjaa lausuntojen sisältöä, ja ne ovat ennen kaikkea vastauksia suomalaisten maahanmuuttoviranomaisten tekemiin päätöksiin. Aineis-

tossa Suomi rakentuu erityiseksi homo-oikeuksien edelläkävijämaaksi, ja esiin tuodut Suomeen liittyvät ongelmat paikantuvat pääasiassa maahanmuuttoviranomaisten toimintaan. Suomessa tapahtuvista viharikoksista vaietaan. Samanaikaisesti Afrikkaa, Gambiaa ja Zimbabwea kuvataan alueina, joissa seksuaalivähemmistöjen syrjintä läpileikkaa yhteiskunnan kaikki tasot. Vaikka aktivistit tuovat esiin, ettei seksuaalivähemmistöjen vaino ole nimenomaan afrikkalainen ongelma, Afrikka näyttäytyy yhteisenä ja vastakohtaisena nyky-Suomelle. Tämä on vaarallinen oikopolku, jossa kansalaistoimijat pyrkivät auttamaan yksittäistä turvapaikanhakijaa mutta päätyvät myös uusintamaan kolonialistisia ja uuskolonialistisia eronteon diskursseja (Repo & Yrjölä 2011).

Toinen, joskin huomattavasti varovaisemmin käytetty keino auttaa turvapaikanhakijoita on heidän liittämisenä osaksi mielikuvaa suomalaisesta homosubjektista. Tietyissä tilanteissa kansalaisaktivistit tukeutuvat vallitseviin käsityksiin homoseksuaalisuudesta sekä eksplisiittisesti niitä toistaen että vaikenemalla asioista, jotka horjuttavat normeja. Strateginen essentialismi toimii, koska Jawaran ja Farain seksuaalisuuksista rakentuva kokonaiskuva sanotun ja sanomattoman muodossa vastaa käsitystä hyväksytystä homoseksuaalisuudesta pysyvänä ja soveliaasti parisuhteen kautta ilmaistuna ominaisuutena.

FM Nina Järviö valmistelee väitöskirjaa Helsingin yliopiston sukupuolentutkimuksen oppiaineessa. Hänen tutkimusintresseihinsä lukeutuvat seksuaalisuuden ja uskonnon moninaiset leikkauspinnat. Väitöskirjassaan Järviö tutkii seksuaalivähemmistöihin liittyvää vaikuttamistyötä 2000-luvun Suomessa.

nina.jarvio@helsinki.fi

AINEISTO

Mielenosoitukset ja tiedotustilaisuudet

- J1: Jawara-tiedotustilaisuus 22.4.2010, Helsinki. <http://ranneliike.net/teema/gambialaista-homomiesta-uhkaa-karkotus?aid=3997> (haettu 14.8.2015).
- J2: Jawara-mielenosoitus 30.4.2010, Helsinki. <http://ranneliike.net/teema/gambialaismiehen-karkotus-ei-onnistunut?aid=4032> (haettu 14.8.2015).
- J3: Jawara-mielenosoitus 4.5.2010, Helsinki. <http://ranneliike.net/teema/gambialaisen-jawaran-karkotus-keskeytetty?aid=4049> (haettu 14.8.2015).
- F4: Farai-tiedotustilaisuus 22.2.2011, Helsinki. <http://ranneliike.net/teema/maahanmuuttovirasto-on-kaan-nyttamassa-vainotun-homomiehen?aid=5197> (haettu 14.8.2015).

Muut

- Adressit.fi (2010) *Turvapaikka Jawaralle*. <http://www.adressit.com/turvapaikkajawaralle> (haettu 14.8.2015).
- Seta ry (2011) *Mielenosoitus gambialaisen homon käännättämistä vastaan Metsälän säilöönottokeskuksella* 5.5. <http://seta.fi/mielenosoitus-gambialaisen-homon-kaannytysta-vastaan-metsalan-sailoonottokeskuksella-5-5/> (haettu 14.8.2015).
- SQS (2010) *Suomen Queer-tutkimuksen seuran kannanotto Jawaran käännättämispäätökseen*. <http://sqshome.wordpress.com/2010/05/18/suomen-queer-tutkimuksen-seuran-kannanotto-jawaran-kaannyttamispaatokseen/> (haettu 14.8.2015).
- Vapaa liikkuvuus-verkosto (2010) *Tiedote: Gambialainen turvapaikanhakija onnistui keskeyttämään käännätyksensä*. <http://www.vapaaliikkuvuus.net/2010/05/tiedote-gambialainen-turvapaikanhakija-onnistui-keskeyttamaan-kaannnytyksensa/> (haettu 14.8.2015).
- Vapaa liikkuvuus-verkosto (2011) *Tiedote: Maahanmuuttovirasto käännyttää vainotun homomiehen*. <http://www.vapaaliikkuvuus.net/2011/02/tiedote-maahanmuuttovirasto-kaannnyttaa-vainotun-homomiehen/> (haettu 14.8.2015).

KIRJALLISUUS

- Ahmed, Sara (2011) Problematic Proximities. Or Why Critiques of Gay Imperialism Matter. *Feminist Legal Studies* 19:2, 119–132.
- Cossmann, Brenda (2007) *Sexual Citizens. The Legal and Cultural Regulation of Sex and Belonging*. Stanford: Stanford University Press.
- Duggan, Lisa (2003) *The Twilight of Equality? Neoliberalism, Cultural Politics, and the Attack on Democracy*. Boston: Beacon Press.
- Hannula, Outi (2009) *Viharikos on aina poliisiasia*. <http://seta.fi/viharikos-on-aina-poliisiasia/> (haettu 14.8.2015).
- Heller, Pamela (2009) Challenges Facing LGBT Asylum-Seekers. The Role of Social Work in Correcting Oppressive Immigration Processes. *Journal of Gay & Lesbian Social Services* 21:2–3, 294–308.
- Jansen, Sabine & Spijkerboer, Thomas (2011) *Homofobia paossa. Seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin liittyvät turvapaikkahakemukset Euroopassa*. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam. http://www.pakolaisneuvonta.fi/files/Homofobiaa_paossa.pdf (haettu 22.9.2015).
- Jenicek, Ainsley, Wong, Alan D. & Ou Jin Lee, Edward (2009) Dangerous Shortcuts. Representations of Sexual Minority Refugees in the Post-9/11 Canadian Press. *Canadian Journal of Communications* 34:4, 635–658.
- Johnson, Roy (2004) What is Close Reading? <http://www.mantex.co.uk/2009/09/14/what-is-close-reading-guidance-notes/> (haettu 14.8.2015).
- Juvonen, Tuula (2015) *Kaapista kaapin päälle. Homoseksuaaliset ihmiset ja heidän oikeutensa edustuksellises-*

- sa politiikassa. Tampere: Vastapaino.
- Keskinen, Suvi & Vuori, Jaana (2012) Erot, kuuluminen ja osallisuus hyvinvointiyhteiskunnassa. Teoksessa Keskinen, Suvi & Vuori, Jaana (toim.) *Monikulttuurisuuden sukupuoli. Kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa*. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 7–35.
- Keskinen, Suvi, Rastas, Anna & Tuori, Salla (2009) Johdanto. Suomalainen maahanmuuttokeskustelu tienhaarassa. Teoksessa Keskinen, Suvi, Rastas, Anna & Tuori, Salla (toim.) *En ole rasisti, mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä*. Tampere: Vastapaino, 7–21.
- Keskinen, Suvi (2013) Islam ja sukupuolistuneen väkivallan uhka suomalaisessa mediakeskustelussa. Teoksessa Martikainen, Tuomas & Tiilikainen, Marja (toim.) *Islam, hallinta ja turvallisuus*. Eetos-julkaisu 12. Eetos: Turku, 55–77.
- (2011) Borders of the Finnish Nation. Media Politics and Rape by "Foreign" Perpetrators. Teoksessa Eide, Elisabeth & Nikunen, Kaarina (toim.) *Media in Motion*. Surrey: Ashgate, 107–124.
- Liljeström, Marianne (2004) Feministinen metodologia – mitä se on? Teoksessa Liljeström Marianne (toim.) *Feministinen tietäminen. Keskustelua metodologiasta*. Tampere: Vastapaino, 9–21.
- Lukic, Jasmin & Sánchez Espinosa, Adelina (2011) Feminist Perspectives on Close Reading. Teoksessa Buikema, Rosemarie, Griffin, Gabriela & Lykke, Nina (toim.) *Theories and Methodologies in Postgraduate Feminist Research. Researching Differently*. Routledge Advances in Feminist Studies and Intersectionality. New York: Routledge, 105–118.
- Moring, Anna (2013) *Oudot perheet. Normeja ja ihanteita 2000-luvun Suomessa*. Helsingin yliopisto.
- Murray, David A.B. (2014) Real Queer. "Authentic" LGBT Refugee Claimants and Homonationalism in the Canadian Refugee System. *Anthropologica* 56:1, 21–32.
- Mühleisen, Wencke, Røthing, Åse, Svensden, Stine H. Bang (2012) Norwegian Sexualities. Assimilation and Exclusion in Norwegian Immigration Policy. *Sexualities* 15:2, 139–155.
- Puar, Jasbir (2014) Reading Religion Back into Terrorist Assemblages. Author's Response. *Culture and Religion. An Interdisciplinary Journal* 15:2, 198–210.
- (2013) Rethinking Homonationalism. *International Journal of Middle East Studies* 45:2, 336–339.
- (2007) *Terrorist Assemblages. Homonationalism in Queer Times*. Duke University Press: Durham.
- Pyykkönen, Miikka & Martikainen, Tuomas (2013) Muuttoliike ja kansalaisyhteiskunta. Teoksessa Martikainen, Tuomas, Saukkonen, Pasi & Säävälä, Minna (toim.) *Muuttajat. Kansainvälinen muuttoliike ja Suomalainen yhteiskunta*. Helsinki: Gaudeamus, 292–300.
- Richardson, Diane (2005) Desiring Sameness? The Rise of a Neoliberal Politics of Normalisation. *Antipode* 37:3, 515–535.
- Repo, Jemima & Yrjölä, Riina (2011) The Gender Politics of Celebrity Humanitarianism in Africa. *International Feminist Journal of Politics* 13:1, 44–62.
- Spivak, Gayatri (1988) Subaltern Studies. Deconstructing Historiography. Teoksessa Guha, Ranajit & Spivak, Gayatri Chakravorty (toim.) *In Other Worlds. Essays in Cultural Politics*. Oxford University Press: Oxford, 197–221.
- Tamale, Sylvia (2011) Researching and Theorizing Sexualities in Africa. Teoksessa Tamale, Sylvia (toim.) *African Sexualities. A Reader*. Cape Town: Pambazuka Press, 11–36.
- Tieteen termipankki (2015) *Kirjallisuudentutkimus: lähiluku*. <http://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:lähiluku> (haettu 14.8.2015).
- Tuori, Annamari (2014) *Doing Intersectional Identity Work. Social Categories, Inequalities, and Silences*. Hanken School of Economics. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/144126> (haettu 22.9.2015).
- Ulkomaalaislaki. Finlex 30.4.2004/301. (päiv. 01.07.2014). <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301> (haettu 14.8.2015).

ABSTRACT

SAVE THE GAYS! ACTIVISM, HOMOSEXUALITY AND ASYLUM SEEKERS IN FINLAND

The article examines strategies used by Finnish civil society actors (CSA) to help two African homosexual applicants gain asylum in Finland. With the help of press releases and speeches given at demonstrations and press conferences, I ask in which ways the CSAs have tried to help the asylum seekers and how homosexuality is constructed and made understandable in the material. The article also brings to light the ways in which a segregating discourse between Africa and Finland is constructed and upheld while CSAs are trying to put forward valid reasons for why Finland should grant asylum to the two applicants in question.